

Käyttäjätutkimus työkykyvalmentajien ja kuntoutujien mobiiliapplikaatiolle

Tapio Tyynelä

Opinnäytetyö
Tietojenkäsittely
2020

Tekijä Tapio Tyynelä	
Koulutusohjelma Tietojenkäsittely	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Käyttäjätutkimus työkykyvalmentajien ja kuntoutujien mobiiliapplikaatiolle.	Sivu- ja liitesivumäärä 31 + 6
<p>Opinnäytetyö toteutettiin Baronan Työkykypalveluille, heillä ollessa suunnitteilla mobiiliapplikaatio ammatillisen kuntoutuksen prosessin ja muiden valmennusten tueksi. Työn tarkoituksena on selvittää millainen mobiiliapplikaatio palvelisi kuntoutujia ja työkykyvalmentajia kaikista parhaiten.</p> <p>Teoriataustassa on avattuna keskeisiä käsitteitä, joita lukijan on hyvä ymmärtää tutkimuksen tuloksia tarkastellessa. Tämän lisäksi teoriataustassa käydään läpi Baronalla tehtävää ammatillisen kuntoutuksen prosessia, nykyisiä käytössä olevia järjestelmiä ja mobiiliapplikaation paikkaa niiden joukossa.</p> <p>Käyttäjätutkimus toteutettiin työkykyvalmentajille ja kuntoutujille tehtävänä kyselynä. Kysely lähetettiin valmentajille suoraan ja kuntoutujille suunnattuun kyselyyn valmentajat keräsivät vastaukset haastattelun muodossa. Valmentajille suunnattua kyselyä täydentämään järjestettiin erillinen työpaja viiden valmentajan kanssa. Työpajassa keskustelimme mobiiliapplikaatiosta avoimesti, mutta kuitenkin valmentajille suunnatun kyselyn lomaketta pohjana käyttäen.</p> <p>Tavoitteena on selvittää Baronan Työkykypalveluiden ennalta suunnitteleminen ominaisuuksien hyödyllisyys ja löytää uusia potentiaalisia ominaisuuksia, joita mobiiliapplikaatiosta voisi löytyä.</p> <p>Kyselyn kohderyhmänä olivat kaikki Baronan Työkykypalveluiden valmentajat ja kaikki ammatillisessa kuntoutuksessa tai muussa valmennuksessa olevat henkilöt.</p> <p>Havainnoissa ja pohdinnassa on käyty tutkimuksen tuloksia läpi. Tutkimuksesta saatiin paljon arvokasta tietoa ja uusia kehitysehdotuksia, joiden pohjalta on hyvä lähteä toteuttamaan mobiiliapplikaatiota. Tutkimus oli järkevää toteuttaa ennen itse mobiiliapplikaation kehitystä, sillä ei oltu varmoja parhaista mahdollisista tavoista hyödyntää applikaatiota.</p>	

Asiasanat

työkyky, mobiiliapplikaatio, työkykyvalmennus, kuntoutus, käyttäjätutkimus

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Keskeiset käsitteet	3
2.1	Työkyky	3
2.2	Ammatillinen kuntoutus ja työeläkekuntoutus	4
2.3	Kuntoutuksen taloudellinen vaikutus yhteiskuntaan	5
2.4	Käytettävyys.....	6
2.5	GDPR lainsäädäntö	6
3	Ammatillisen kuntoutuksen prosessi Baronalla	8
3.1	Ammatillisen kuntoutuksen vaihtoehdot.....	8
3.2	Prosessin aloitus.....	9
3.3	Prosessin eteneminen	9
3.4	Prosessin päättäminen	10
4	Mobiiliapplikaatio työkaluna	11
4.1	Nykyiset järjestelmät.....	11
4.2	Tyky.....	12
4.3	Sopiva työ	14
4.4	Työrahuolto	15
4.5	Mobiiliapplikaation paikka nykyisten järjestelmien joukossa.....	16
5	Tutkimustulokset	17
5.1	Kysely valmentajille	17
5.2	Kysely kuntoutujille	24
5.3	Työpaja valmentajien kanssa	25
6	Havainnot	28
6.1	Erot valmentajien ja kuntoutujien vastauksissa	28
6.2	Tutkimusmenetelmien tehokkuus.....	29
7	Pohdinta	30
	Lähteet	32
	Liitteet.....	34

1 Johdanto

Vuonna 2019 työkyvyttömyyseläkkeelle jäi n. 20 000 henkilöä (Eläketurvakeskus 2020). Tämä tarkoittaa sitä, että n. 20 000 ihmisen työkyky oli päässyt laskemaan niin alhaiseksi, että he eivät pystyneet jatkamaan työelämässä. Työkyky koostuu suurimmaksi osin ihmisen fyysisestä ja psyykkisestä suorituskyvystä. Työkyvyn ylläpitämiseen ja parantamiseen on monenlaisia keinoja. Ihminen pystyy itse vaikuttamaan omaan työkykyynsä esimerkiksi liikunnalla ja muilla terveellisillä elämäntavoilla. On kuitenkin myös paljon tapauksia, joissa ihmiset eivät itse pysty vaikuttamaan omaan työkykyynsä. Tällaisia ovat esimerkiksi tapaturmat ja sellaiset työtehtävät, joissa joutuu viettämään paljon aikaa hyvinkin epäergonomisissa työasennoissa.

Ihmisen työkyvyn laskiessa liian alhaiseksi syystä tai toisesta, ei peli ole vielä menetetty. Ihminen voi hakeutua ammatilliseen kuntoutukseen, jossa on tarkoituksena löytää uusi terveydentilalle sopiva työnkuva. Eläkevakuutusyhtiöt tarjoavat tähän mahdollisuuden ja voivat käyttää apunaan palveluntuottajia kuten Barona Työkykypalvelut. Ammatillisen kuntoutuksen prosessin tueksi Baronalla ollaan suunniteltu mobiiliapplikaatiota työkaluksi työkykyvalmentajille, ja itse ammatillisessa kuntoutuksessa oleville henkilöille eli kuntoutujille. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan millainen mobiiliapplikaatio palvelisi parhaiten sekä valmentajia että kuntoutujia. Tarkoituksena on myös kerätä uusia ideoita ja löytää sellaisia ominaisuuksia mobiiliapplikaatioon, joita emme itse ennalta osanneet suunnitella. Kysymykset, joihin tutkimuksella pyritään vastaamaan ovat:

- Millainen mobiilisovellus palvelisi kuntoutujia parhaiten?
- Millainen mobiilisovellus palvelisi valmentajia parhaiten?
- Kuinka tarpeellisia ennalta suunnittelemaamme mobiiliapplikaation ominaisuudet ovat?

Suunnittelimme Baronalla mahdollisia ominaisuuksia mobiiliapplikaatioon ennen tämän tutkimuksen aloittamista. Näitä ominaisuuksia olivat mm. tapaamisajan varaaminen, videovalmennusmateriaalin tuottaminen mobiiliapplikaatioon ja kuntoutujan oman aikajanan (Kuva 4.) tuominen näkyville itse kuntoutujalle. Tutkimustulosten odotetaan osoittavan näiden olevan hyödyllisiä ja tarpeellisia ominaisuuksia, sillä ryhmä, jossa ominaisuudet suunniteltiin, tekee myös itse valmennustyötä kuntoutujien kanssa.

Opinnäytetyö koostuu teoriataustasta, Barona Työkykypalveluiden nykyisten järjestelmien esittelystä, tutkimustuloksista, havainnoista ja lopuksi pohdinnasta. Teoriataustassa kerrotaan tarkemmin ihmisen työkyvystä, työeläkekuntoutuksesta, ammatillisesta

kuntoutuksesta ja ammatillisen kuntoutuksen prosessista Baronalla. Teoriataussa käydään myös läpi kuntoutuksen taloudellista vaikutusta yhteiskuntaan, sekä termejä GDPR ja käytettävyys. Teoriataustan jälkeen tarkastellaan Baronan Työkykypalveluiden nykyisiä järjestelmiä ja uuden mobiiliapplikaation paikkaa niiden joukossa. Tämän jälkeen käydään läpi tutkimuksen tulokset, havainnot ja pohdinta.

Itse tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena ja tätä täydentämään järjestettiin työpaja Baronan työkykyvalmentajien kanssa. Kyselyssä käytettiin SurveyPal-kyselytyökalua hyödyksi ja työpaja järjestettiin vallitsevan koronatilanteen vuoksi Microsoft Teams -sovelluksen avulla etänä. Työpaja pyrittiin pitämään avoimen keskustelun tyyliä, mutta kuitenkin keskustelun pohjana käytettiin valmentajille suunnatun kyselyn lomaketta (Liite 1.).

2 Keskeiset käsitteet

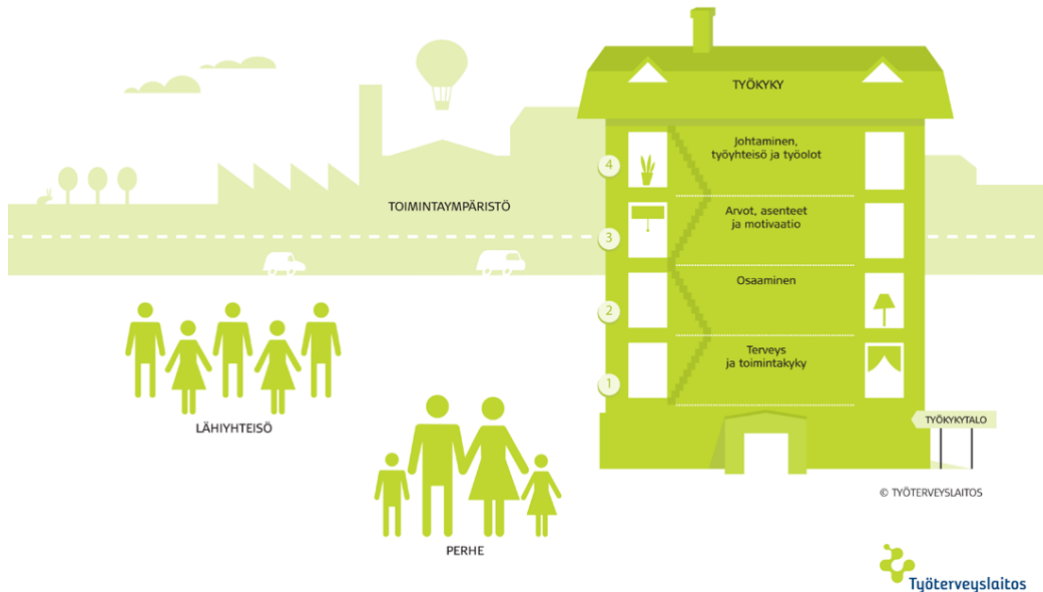
Käyttäjätutkimuksen ymmärtämiseksi on hyvä tietää, millaisten asioiden kanssa itse mobiiliapplikaatio tulee toimimaan. Neljä keskeisintä pääkäsitettä ovat työkyky, työeläkekuntoutus, ammatillinen kuntoutus ja työkykyvalmennus Baronalla. Näiden neljän lisäksi avataan myös, miksi mobiiliapplikaation käytettävyyttä on tärkeää tutkia ja uutta GDPR lainsäädäntöä.

2.1 Työkyky

Työkyky on merkittävässä asemassa jokaisen työssäkäyvän ihmisen arjessa. Työkyvyn ylläpitäminen varmistaa esimerkiksi verorahojen ansaitsemisen valtiolle. Verojen ansiosta meillä on ilmainen terveydenhuolto ja julkisia palveluja kansalaisille. Työkyky on myös keskeinen asia työkykyvalmentajien jokapäiväisessä työssä. Valmentajien ollessa tekemisissä kuntoutujien kanssa, he joutuvat jatkuvasti arvioimaan kuntoutujien työkykyä. Tela.fi sivuston mukaan työkyvyn arvioiminen on monimutkaista, sillä on huomioitava muitakin asioita kuin ihmisen fyysinen ja psyykinen toimintakyky. Ihmisen ja työn yhteensopivuus on arvioitava ja tämän lisäksi on mietittävä, kuinka hyvä työkyky tulisi olemaan uusissa työtehtävissä (Tela 2020). Työkyky saattaa äkillisesti heikentyä ihmisillä monistakin syistä. Muutamina esimerkkeinä voi mainita masennuksen, fyysisen vamman tai motivaation puuttumisen.

Työkyky muodostuu ihmisen fyysisten ja psyykkisten voimavarojen ja työn välisestä yhteensopivuudesta ja tasapainosta. Työkyvyn perustana on ihmisen fyysinen ja psyykinen toimintakyky. Sen lisäksi työkykyyn vaikuttavat myös työhön kohdistuvat asenteet ja ammattitaito. Ihmisen työkyky on siis monien asioiden summa. (Tela 2020)

Työkyvyn heikkeneminen on kuitenkin jossain määrin myös luonnollista. Iän myötä ihmisen fyysinen suorituskyky heikkenee. Ihmisen ollessa fyysisesti raskaassa ja vaativassa työssä, saattaa iän myötä ilmetä vammoja, jotka estävät työn jatkamisen samassa työpaikassa. Fyysinen työkyvyn laskeminen on kuitenkin joissain tilanteissa mahdollista hoitaa kuntoon esimerkiksi fysioterapialla tai lääkityksellä. Mikäli fyysinen tai psyykinen vamma tai sairaus on niin merkittävä, että samassa työssä jatkaminen voisi aiheuttaa vakavampia vammoja, voi ammatillinen kuntoutus (luku 2.2) olla tarpeen.

Kuva 1. Työkykytalo (©Työterveyslaitos)

Työterveyslaitos havainnollistaa hyvin työkykyä kerrostalon omaisesti (Kuva 1). Pohjana työkyvyllle toimii oma terveys ja toimintakyky. Kun nämä kaksi ovat kunnossa, voi lähteä kehittämään omaa osaamistaan. Arvoilla, asenteilla ja motivaatiolla on myös iso rooli. Motivaation lasku alkaa vaikuttamaan osaamiseen ja omaan terveyteen. Johtaminen on myös avainasemassa. Miten työpaikkaa johdetaan, määrittää paljon sitä, millaiset arvot työpaikalla vallitsevat ja onko mahdollista kehittää omaa osaamistaan. Voidaan siis ajatella, että kaikki talon kerrokset ovat riippuvaisia toisistaan.

2.2 Ammatillinen kuntoutus ja työeläkekuntoutus

Työeläkekuntoutus on mahdollista järjestää kaikille ihmisille, mikäli tietyt kriteerit täyttyvät. Keskeisenä kriteerinä on todennäköinen uhka työkyvyttömyyseläkkeelle jääminen, mikäli kuntouttavia toimenpiteitä ei suoriteta. Toisena keskeisenä kriteerinä on työeläkekuntoutuksen riskiä pienentävä vaikutus (Tela 2020).

Työeläkekuntoutuksella tarkoitetaan työeläkevakuuttajien järjestämää ja kustantamaa ammatillista kuntoutusta, jonka tavoitteena on ehkäistä työkyvyttömyyttä ja parantaa työn tekemisen mahdollisuuksia silloin, kun henkilö ei enää terveydentilansa vuoksi voi jatkaa entisessä työssään. Tarkoitus on, että työntekijä tai yrittäjä pystyy sairaudesta, viasta tai vammasta huolimatta jatkamaan työelämässä. (Tela 2020)

Barona toimii palveluntuottajana työeläkekuntoutukselle, jonka tilaajina toimivat mm. eläkevakuutusyhtiöt kuten Varma ja Ilmarinen. Kuitenkin ehtona sille, että eläkevakuutusyhtiö kustantaa työeläkekuntoutuksen on, että tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiö eivät sitä kustanna. Näin ollen kuntoutuksen tilaajina voivat toimia myös tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt.

2.3 Kuntoutuksen taloudellinen vaikutus yhteiskuntaan

Edellisen luvun lopusta voimme todeta, että ammatillinen kuntoutus ei ole ilmainen prosessi. Työeläkekuntoutuksella pyritään säästämään yhteisiä eläkevaroja, jotta varat voitaisiin kohdentaa vanhuuseläkkeiden maksuun. Työeläkekuntoutuksen keinoin pyritään pidentämään ihmisten työuria ja estämään työkyvyttömyyseläkkeelle joutuminen. Työeläkekuntoutusta rahoitetaan työeläkemaksuilla. Kaikki työssäkäyvät ihmiset maksavat palkastansa työeläkemaksua. Yksityisellä sektorilla työeläkemaksu maksetaan eläkevakuutusyhtiöille, kuten Varma ja Ilmarinen, ja maksu määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan. Työeläkemaksu on yksityisellä sektorilla työskentelevillä alle 53 ja yli 62 vuotiailla vuonna 2020 bruttopalkasta 7,15 prosenttia. 53-62 vuotiailla työeläkemaksu on 8,65 prosenttia bruttopalkasta (Työeläke 2020). Työeläkemaksu on todellisuudessa kuitenkin suurempi, sillä itse työnantaja maksaa siitä suuremman osan kuin työntekijä. Työeläkemaksu on keskimäärin yksityisellä sektorilla työskenteleville 24,4 prosenttia. Työnantaja maksaa siis työntekijän työeläkemaksusta keskimäärin 16,95 prosenttia. (Tela 2020)

Julkisen sektorin eli kunta-alan, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kelan henkilöstön eläkkeistä huolehtii eläkevakuutusyhtiöiden sijaan Keva. Prosentit julkisella sektorilla ovat kutakuinkin samat, sillä maksut määräytyvät työeläkelain mukaan. Maatalousyrittäjillä, merenkulkualalla, yrittäjillä ja freelancereilla prosenttien määräytymisestä löytyy joitakin eroja. Yksityisen ja julkisen sektorin työntekijät kattavat kuitenkin n. 81 prosenttia Suomen työeläkemaksua maksavista työntekijöistä. (Tela 2020)

Kaikki työssäkäyvät ihmiset maksavat siis kirjaimellisesti rahaa yhteiseen eläkekassaan. Työntekijän jäädessä työkyvyttömyyseläkkeelle, hänelle maksetaan työkyvyttömyyseläke tästä samasta yhteisestä eläkekassasta, oli sitten maksajana Keva tai eläkevakuutusyhtiö.

Ennen sairaseläkkeelle jäämistä yhteisestä eläkekassasta maksetaan työntekijälle myös kuntoutusetuudet. Kuntoutusetuuksiin kuuluu esimerkiksi kuntoutusraha, kuntoutusavustus ja kuntoutuskorotus. Kuntoutusrahaa maksetaan työntekijälle ammatillisen kuntoutuksen tai työeläkekuntoutuksen ajalta. (Eläketurvakeskus 2020)

Palkkasumma, jonka yksityisen sektorin työnantaja kokonaisuudessaan työntekijöille maksaa, vaikuttaa työeläkemaksuun, jonka työnantaja maksaa eläkevakuutusyhtiölle. Työnantajan koko vaikuttaa siis siihen, paljonko työeläkemaksua maksetaan. Toinen vaikuttava tekijä on työkyvyttömyyseläkkeet. Joskus työntekijän jäädessä työkyvyttömyyseläkkeelle, työnantajan riskikerroin kasvaa ja työnantaja joutuu maksamaan enemmän työeläkemaksua. Työnantajilla ja koko yhteiskunnalla on siis selvä motiivi järjestää ammatillinen kuntoutus sitä tarvitseville.

2.4 Käytettävyys

Terhi Tuominen mainitsee opinnäytetyössään käytettävyyden olevan tuotteen tai sovelluksen ominaisuus, joka ottaa huomioon loppukäyttäjät, heidän tavoitteensa ja tilanteet, joissa sovellusta tai tuotetta tullaan käyttämään. Tuominen kertoo myös käytettävyydellä tarkoitettavan helppokäyttöisyyttä jonkun tietyn tavoitteen saavuttamiseksi.

Yksi tämän tutkimuksen tarkoituksista on tehdä pohjaa käytettävyydetutkimukselle. On tärkeää tietää, että käytettävyyttä tutkimalla pystytään luomaan käyttäjälle mahdollisimman helppo ja miellyttävä käyttäjäkokemus. Käyttäjäkokemusta ja käytettävyyttä ei saa kuitenkaan sekoittaa keskenään. Janne Määttä kertoo opinnäytetyössään käytettävyyden ja käyttäjäkokemuksen välillä olevan kaksisuuntainen sidos. Esimerkiksi applikaation visuaalinen ulkoasu parantaa käyttäjäkokemusta, mutta tekee käyttäjän sietokyvystä korkeamman käytettävyydevirheitä kohtaan. Yksi helppo tapa parantaa käytettävyyttä on riittävä testaaminen ja käyttäjiltä kerätty data. Käyttäjiltä kerätty palaute on hyvin arvokasta käytettävyyden ja käyttäjäkokemuksen kannalta.

2.5 GDPR lainsäädäntö

GDPR lyhenne muodostuu sanoista General Data Protection Regulation (yleinen tietosuojalaki). GDPR on laki, jota alettiin soveltamaan vuoden 2018 keuhäällä kaikissa EU-maissa. Tämän tavoitteena on ollut esimerkiksi tehdä henkilötietojen suojaa ja tietosuojaoikeuksia paremmiksi. EU:n tietosuojasääntelyn yhdenmukaistaminen oli myös yksi syy muutokselle. (Tietosuojalaki 2018)

Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimi, kotiosoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite, tai henkilökortin numero. Yrityksen tai organisaation käsitellessä henkilötietoja, heitä koskee tietosuojalaki. Anonymisoidut tiedot eivät kuitenkaan ole enää henkilötietoja. Anonymisoinnilla tarkoitetaan henkilötietojen muokkausta siten, että henkilöä ei voida kohtuudella toteutettavin keinoin palauttaa tunnistettavaksi. Mikäli henkilötiedot muokataan tunnistamattomaksi ilman lisätietoja, tätä kutsutaan pseudonymisoinniksi.

Pseudonymisoidut tiedot ja niihin liitettävät lisätiedot tulee säilyttää tarkasti erillä toisistaan. (Tietosuojat 2020)

Tietosuojat.fi sivuston mukaan sinulla on oikeus:

- tietää mitä henkilötietoja organisaatiolla on sinusta
- tietää miten ja mihin tarkoitukseen henkilötietojasi käsitellään
- pyytää virheellisten, epätarkkojen ja puutteellisten henkilötietojesi korjaamista
- pyytää henkilötietojesi poistamista
- vastustaa henkilötietojesi käsittelyä
- pyytää henkilötietojesi käsittelyn rajoittamista
- siirtää tietosi toiselle organisaatiolle
- olla joutumatta perusteetta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

GDPR on myös asia, joka on otettu vahvasti huomioon nykyisiä Baronan Työkykypalveluiden järjestelmiä (luku 4.1) kehitettäessä. Jokaisessa järjestelmässämme käsitellään paljon henkilötietoja ja muita kuntoutujan henkilökohtaisia asioita. GDPR on myös luonnollisesti asia, joka tulee ottaa hyvin huomioon myös tulevassa mobiiliapplikaatiossa.

3 Ammatillisen kuntoutuksen prosessi Baronalla

Seuraavat luvut perustuvat palvelupäällikkö Anni Korhosen aiheesta kirjoittamaan blogikirjoitukseen ja kirjoituksesta löytyville haastatteluvideoille. Korhonen aloittaa blogikirjoituksensa kertomalla ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksen: ”Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on löytää uusi soveltuva ammatti henkilölle, jolla on jokin työkykyä uhkaava sairaus tai vamma”.

Korhonen haastattelee blogikirjoituksestaan löytyvällä videolla Baronan työkykyvalmentajia Elina Vallia ja Jenni Hännistä. Valli kertoo mm. kolmesta erilaisesta toimenpiteestä, joita käytetään ammatillisen kuntoutuksen toteuttamisessa. Ensimmäinen näistä on työkokeilu. Työkokeilun tavoitteena on löytää kuntoutujalle uusi sopiva työpaikka tai selvittää alan soveltuvuutta kuntoutujalle. Toisena Elina mainitsee työhönvalmennuksen. Tällä tarkoitetaan työpaikalla tapahtuvaa työharjoittelua. Viimeinen kolmesta toimenpiteestä on uudelleen koulutus. Uudelleen kouluttautumalla pyritään hankkimaan valmius ammattiin, joka on kuntoutujan terveydentilalle sopiva. Ensimmäisellä valmentajan ja valmennettavan välisellä tapaamisella on tarkoitus kartoittaa valmennettavan tilannetta. Joissain tapauksissa ammatillista kuntoutusta ei välttämättä aloiteta, sillä valmennettavalle saattaa löytyä jokin hyödyllisempi palvelu.

3.1 Ammatillisen kuntoutuksen vaihtoehdot

Ammatillinen kuntoutus ei välttämättä ole aina paras tai ainut vaihtoehto työkyvyn parantamiseen. Työkykyä pystytään parantamaan myös muunlaisilla valmennuksilla. Ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena on löytää uusi työ tai opiskelupaikka henkilölle, jonka työkyky nykyisessä työpaikassa on heikentynyt tai heikentymässä lähivuosina. Ammatillisella kuntoutuksella pystytään siis myös ennaltaehkäisemään työkyvyn merkittävää heikentymistä.

Fysio Ilonan Haavi työkykyvalmennukseen kuuluu taas hieman erilaisia elementtejä. Fysio Ilonan nettisivuilla kerrotaan Haavi -valmennuksen sisältävän mm. psykofyysistä fysioterapiaa. Pirjo Pimiä kirjoittaa kehittämistehtävässään (Psykofyysinen fysioterapia pähkinänkuoressa 2015), että psykofyysisen fysioterapian tavoitteet määräävät kuntoutujan omat lähtökohdat. Pääasiallisia tavoitteita ovat kuitenkin mm. stressinhallinta, rentoutuminen ja kehonkuvan eheytyminen. Pimiä kertoo myös psykofyysisen fysioterapian sisältävän mm. hengitysharjoituksia, liikeharjoitteita ja vuorovaikutusta vahvistavia harjoitteita.

Emme voi suoraan verrata Baronan tuottamaa ammatillista kuntoutusta ja Fysio Ilonan Haavi -valmennusta toisiinsa, mutta voimme todeta, että työkyvyn parantamiseen tai uuden sopivan työn löytämiseen ei ole yhtä oikeaa tapaa. Yllä mainituista esimerkeistä saa käsitystä siitä, millaisilla tavoilla työkykyä pystyy parantamaan tai työkyvyn heikkenemistä pystytään ehkäisemään.

3.2 Prosessin aloitus

Ammatillinen kuntoutus alkaa aina tapaamisella kuntoutujan kanssa. Tällä tapaamisella valmentajan ja kuntoutujan on tarkoitus tutustua toisiinsa ja hieman kartoittaa tilannetta. Kun kuntoutujalle on selvinnyt prosessin tarkoitus ja valmentaja on saanut tarttumapintaa kuntoutujan tilanteesta, voidaan lähteä yhdessä tekemään suunnitelmaa.

Anni Korhonen kirjoittaa blogikirjoituksessaan, että suunnitelmaa ei koskaan tyrkytetä tai laadita valmiiksi kuntoutujalle, vaan se on aina yhteistuumin laadittu.

Kuntoutusprosessissa edetään aina kuntoutujan ehdoilla ja toiveiden mukaisesti.

Ammatillinen kuntoutus on kuitenkin täysin vapaaehtoinen prosessi. Eläkevakuutusyhtiöt ovat myös vahvasti mukana ohjaamassa prosessia.

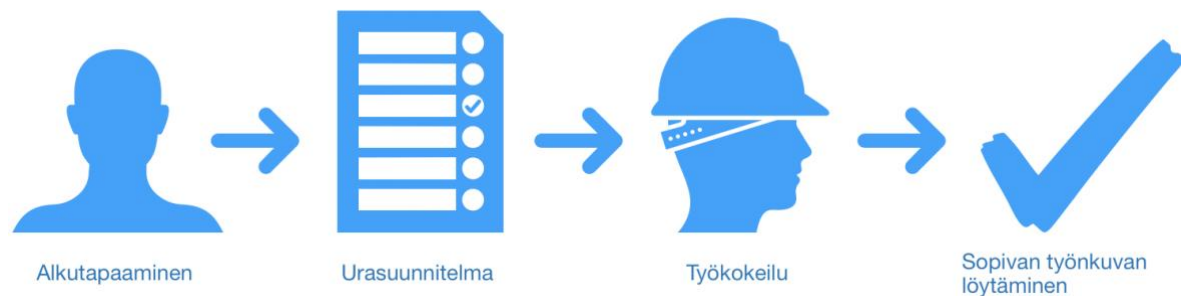
3.3 Prosessin eteneminen

Suunnitelman tullessa valmiiksi voidaan alkaa konkreettisesti lähteä tavoittelemaan kuntoutujan asettamia tavoitteita. Korhonen kertoo, että työkokeilu on yleisin toimenpide, jota ammatillisessa kuntoutuksessa käytetään. Työkokeilussa kuntoutuja pääsee aitoon työelämän ympäristöön testaamaan omia kykyjäänsä. Korhosen blogista löytyvällä videolla tiimipäällikkö Aapo Koski haastattelee Baronan työkykyvalmentajia Milla Hartikaista ja Noora Heinosta. Hartikainen kertoo, että ennen työkokeilua määritetään työkokeilun pituus, työpäivien pituus, työtehtävät ja yleinen työkokeilun tarkoitus. Työkykyvalmentaja on aktiivisesti mukana auttamassa työkokeilupaikan saamisessa, mutta kuntoutuja itse on suuremmassa osassa, sillä hän itse on työkokeiluun menossa. Aina kuitenkin työkokeilupaikkaa ei löydy tai kuntoutujalla ei vielä ole tarpeeksi ammattitaitoa työhön, jota kuntoutuja haluaisi kokeilla. Tällaisessa tapauksessa seuraava järkevä askel voisi olla uudelleen koulutus.

3.4 Prosessin päättäminen

Korhonen päättää blogikirjoituksensa määrittelemällä, mikä on onnistunut ammatillisen kuntoutuksen prosessi. Vaikka päätavoitteena onkin uuden sopivan työpaikan löytäminen, onnistuminen voi olla muutakin. Kuntoutujalle jää todennäköisesti paljon hyödyllisiä taitoja liittyen esimerkiksi työnhakuun tai oman osaamisen hahmottamiseen. Uuden koulupaikan saaminen on myös onnistuminen.

Vaikka onnistumisia on monenlaisia, voisi sanoa, että ihanteellisessa tapauksessa kuntoutuja työllistyy ensimmäiseen työkokeilupaiikkaansa ja prosessin pituus on ollut n. 6-9 kuukautta. Tämän jälkeen ammatillinen kuntoutus voidaan päättää. Kuva 2. havainnollistaa ihanteellista ammatillisen kuntoutuksen prosessia.

Kuva 2. Ammatillisen kuntoutuksen prosessi

4 Mobiiliapplikaatio työkaluna

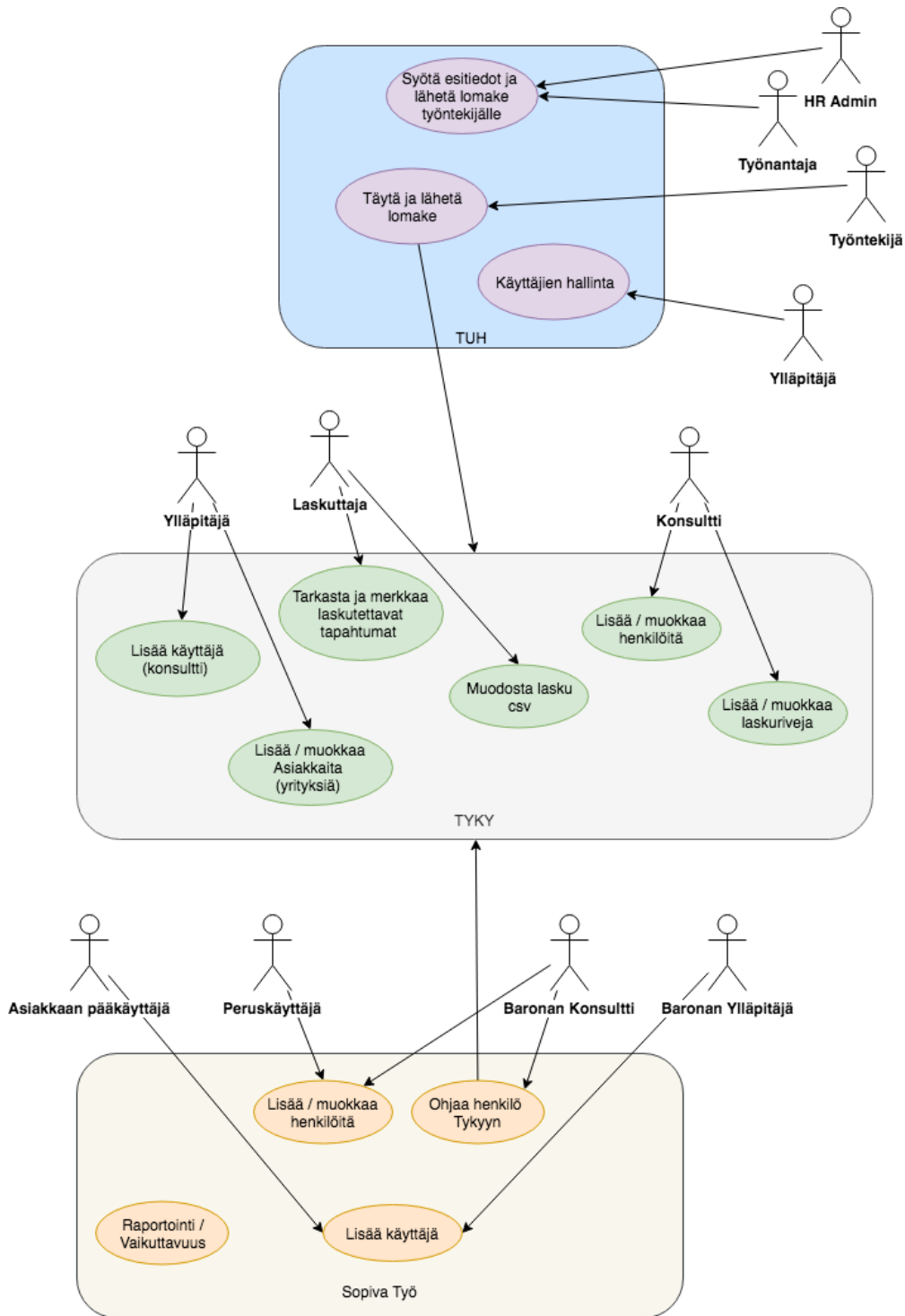
Nykymaailmassa älypuhelimet ovat arkipäivää suurimmalle osalle ihmisistä. Mobiiliapplikaatioita käytetään lukuisiin eri tarkoituksiin. Työkykyvalmentamisen koostuessa suureksi osaksi kanssakäymisestä kuntoutujan kanssa, on perusteltua, että tähän kanssakäymiseen ja kuntoutusprosessin seurantaan olisi järkevää kehittää erillinen työkalu. Nykyiset järjestelmät (luku 4.1) palvelevat ainoastaan itse valmentajia ja heidän toiminnanohjaustaan. Mobiiliapplikaatio helpottaisi prosessin seuraamista kuntoutujan näkökulmasta.

Tämän tutkimuksen on myös tarkoitus kartoittaa ja rajata sovelluksen käyttötarkoitusta. Mobiilisovelluksesta tulisi minimissään ainoastaan seurantaväline itse kuntoutujalle. Mikäli tutkimustulokset osoittavat, että olisi järkevää rakentaa sovellukseen ominaisuuksia, joilla esimerkiksi valmentaja voisi jakaa erilaista kuntoutusprosessiin liittyvää materiaalia kuntoutujalle, tämä voidaan toteuttaa. Mahdollista on myös, että valmentaja voisi mobiilisovelluksen kautta muokata joitain tietoja Tyky-toiminnanohjausjärjestelmäämme (luku 4.2).

4.1 Nykyiset järjestelmät

Tällä hetkellä Barona Työkykypalveluilla on käytössä kolme erilaista järjestelmää. Järjestelmät ovat Tyky-toiminnanohjausjärjestelmä, Sopiva työ ja Työurahuolto. Vanhin näistä on Tyky, jonka kehitys on aloitettu vuonna 2016. Sopivan työn kehitys aloitettiin 2018 ja Työurahuollon 2019. Kaikki kolme nykyistä järjestelmää ovat kytköksissä toisiinsa. Kaiken keskiössä kuitenkin on Tyky. Käytännössä kaikki toimeksiannot, jotka löytyvät Sopivasta työstä tai Työurahuollosta, löytyvät myös Tykystä. Toimeksiannolla tarkoitetaan yhtä henkilölle tilattua prosessia, esimerkiksi ammatillista kuntoutusta.

Yksi suuri ero Tykyn ja muiden järjestelmien välillä on käyttäjäkunta. Tykyä käyttää ainoastaan Barona Työkykypalveluiden omat työkykyvalmentajat. Työurahuoltoa ja Sopivaa työtä käyttävät myös asiakkaat. Käyttöliittymältään Tyky ja Sopiva työ ovat melko samanlaisia. Työurahuolto eroaa näistä kahdesta hieman, koska Työurahuollon käyttötarkoitus on myös erilainen. Työurahuollon keskeinen käyttötarkoitus on auttaa henkilöitä työuraan liittyvissä asioissa, ei niinkään työkykyyn. Tyky ja Sopiva työ ovat enemmän puhtaasti työkaluja kuntoutusprosessin seurantaan, vaikkakin Tykyä käytetään myös Työurahuollon toimeksiantojen ohjaamiseen. Seuraavalta sivulta löytyy karkea käyttäjäkaavio nykyisistä järjestelmistä ja niiden toiminnasta keskenään (Kuva 3). Kaaviossa TUH-lyhenteellä viitataan Työurahuolto järjestelmään. Kaaviossa konsultilla tai Baronan konsultilla viitataan Baronan työkykyvalmentajiin.

Kuva 3. Käyttäjäkaavio nykyisistä järjestelmistä. (Timo Larjo 2018)

4.2 Tyky

Tyky-toiminnanohjausjärjestelmään keskitetään toimeksiannot jotka tulevat Sopivaan työhön tai Työurahuoltoon. Tykyä käytetään vahvasti kuntoutusprosessin ohjaamiseen ja

laskutuksen tekemiseen. Järjestelmä on toteutettu ainoastaan tietokoneen työpöydällä käytettäväksi, eikä se skaalaudu mobiilinäkymään ollenkaan.

Tykyssä aloitettu prosessi alkaa siitä, kun kuntoutujalle lähetetään suostumuslomake allekirjoitettavaksi. Tämän voi tehdä joko sähköisesti Tykyn kautta tai fyysisellä paperilla, ja myöhemmin lisätä skannattu suostumus Tykyyn. Kuntoutujan tulee siis hyväksyä, että hänen henkilökohtaisia tietoja tallennetaan Barona Työkykypalveluiden toiminnanohjausjärjestelmään. Kuntoutujan allekirjoitettua lomakkeen, Baronan työkykyvalmentaja pystyy lisäämään kuntoutujan tietoinensa järjestelmään. Tallennettaviin tietoihin kuuluvat mm. nimi, yhteystiedot, sosiaaliturvatunnus, kuntoutujan työnantaja ja tilaaja.

Kun kuntoutujan tiedot ovat tallennettu järjestelmään, aletaan kuntoutusprosessista muodostamaan järjestelmään aikajanaa, joka koostuu kuntoutusprosessin (luvut 3.2 – 3.4) eri vaiheista ja työkykyvalmentajien kommentteista. Usein aikajanan ensimmäiseksi vaiheeksi tulee alkuhaastattelu. Kun vaiheen lisää järjestelmään, siihen voi lisätä esimerkiksi muistiinpanoja. Aikajanallesi voi lisätä erilaisia vaiheita koko kuntoutusprosessin ajan. Vaiheita ja kommentteja aikajanalla voi olla hyvinkin paljon, mutta eräänlaisina virstanpylväinä voidaan kuitenkin pitää 2.3 luvussa mainittuja työkokeilua, työhönvalmennusta tai uudelleen koulutusta. Alta löytyy esimerkkikuva siitä, millainen aikajana voisi yksinkertaisimmillaan olla.

The screenshot displays the user interface of the Tyky-toiminnanohjausjärjestelmä. On the left, the 'Henkilötiedot' (Personal Information) section shows details for 'Meikäläinen Matti', including contact information and workplace 'Barona Rakennus Oy'. On the right, the 'Toimintahistoria' (Activity History) section features a vertical timeline with four entries: 1. 16.12.2020: 'Päättynyt - Terveystilalle sopiva työnkuva löytynyt - Työllistynyt - Tavoite saavutettu'. 2. 20.09.2020 - 01.12.2020: 'Työkokeilu - Työkokeilu IT-alan töissä'. 3. 15.09.2020: 'Alkuhaastattelu - Työkokemusta 5v. rakennusalalta'. 4. 11.09.2020: 'Barona Professi'. A red arrow points to the 'AIKAJANA' label above the timeline.

Kuva 4. Kuntoutujan aikajana Tyky-toiminnanohjausjärjestelmässä.

Kuntoutusprosessin päätyttyä järjestelmä automaattisesti anonymisoi, eli muuttaa ja poistaa henkilön tietoja siten, että häntä ei voida tunnistaa. Tällä tavoin pystymme

keräämään dataa päättyneistä toimeksiannoista ja parantamaan toimintaamme. GDPR (luku 2.5) velvoittaa henkilötietojen anonymisointia, sillä toimeksiannon päätyttyä ei ole enää laillista perustetta säilyttää henkilön tietoja.

Kuntoutujien prosessin ohjaamisen lisäksi Tykyä käytetään myös laskutuksen tekemiseen. Valmentajien lisätessä vaiheita henkilön aikajanelle kuntoutusprosessin edetessä, vaiheet voi suoraan tallennuksen yhteydessä viedä Tykyn laskutusnäkykseen. Aina kun vaihe viedään laskutukseen, se viedään automaattisesti myös laskutusraportille, josta saa ladattua varsinaiset kuukauden laskut kuun päätteeksi.

Tykyyn on myös keskitetty Baronan Työkykypalveluiden asiakashallinta, josta pystyy määrittelemään mitä erilaisia toimeksiantoja kukin asiakas pystyy tilaamaan. Asiakashallinnassa pystyy myös muokkaamaan kyseisen asiakkaan laskutustietoja. Esimerkiksi tietyt asiakkaat haluavat laskuille viitteeksi henkilötunnuksen ja osa haluaa vakuutusyhtiön vahinkonumeron.

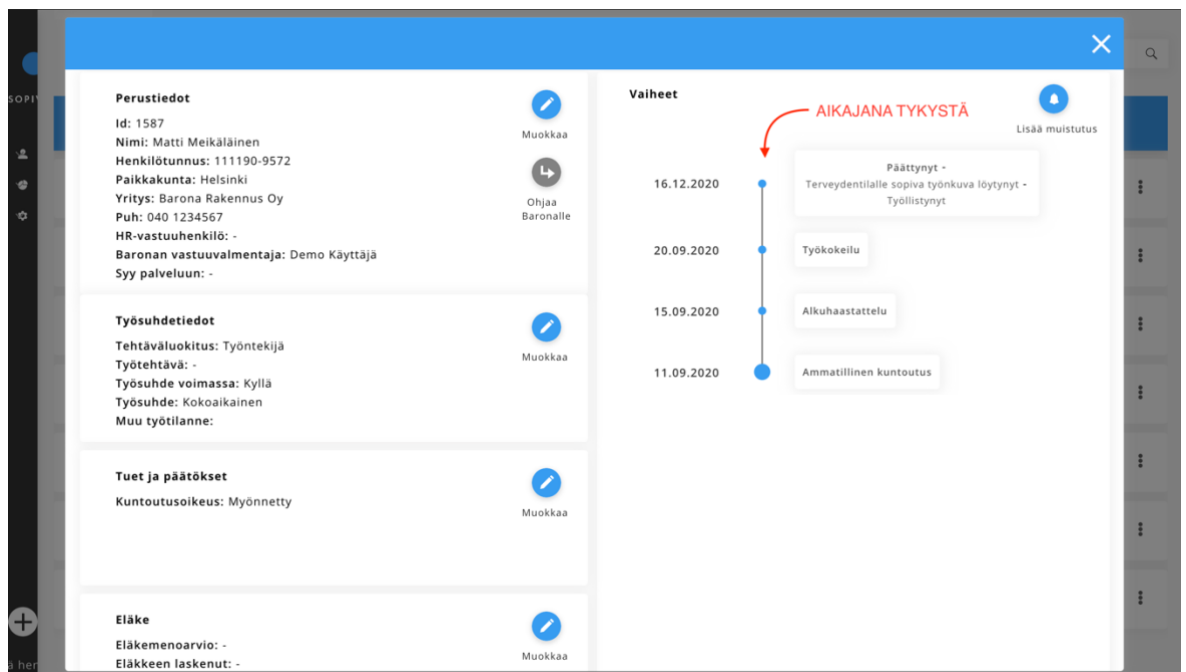
4.3 Sopiva työ

Sopiva työ on ensimmäinen järjestelmistämme, jonka käyttäjäkuntaan kuuluu myös asiakasyritykset. Sopivaan työ -työkalussa hallinnoidaan samannimisen palvelun asiakastietoja. Työnantaja-asiakkaat pystyvät lisäämään työkaluun henkilöitä, joiden työkyky ei välttämättä ole laskenut vielä niin merkittävästi, että ammatillinen kuntoutus olisi tarpeen. Ammatillisen kuntoutuksen tarve saattaa kuitenkin tulla ilmi prosessin aikana. Prosessi Sopivassa työssä alkaa siitä, kun Ilmarinen tai asiakasyritys lisää järjestelmään henkilön. Tällainen henkilö voisi olla esimerkiksi joku, joka on toistuvasti sairaslomalla samoista syistä ja työterveyshuollolta tulee tieto, että henkilön terveys ei kestä nykyistä työtä. Samaan tapaan kuin Tykyssä, tässä vaiheessa henkilölle lähetetään sähköisesti tai kirjallisesti suostumus henkilötietojen käsittelyä varten, joka tallennetaan järjestelmään.

Jos ei olla varmoja, onko järjestelmään lisätty henkilö oikeutettu ammatilliseen kuntoutukseen, voidaan henkilö ohjata järjestelmän kautta Baronalle tilannekartoitukseen joko Ilmarisen, asiakasyrityksen hr-osaston tai Baronan työkykyvalmentajan toimesta. Tässä vaiheessa henkilö siirtyy automaattisesti Tyky-toiminnanohjausjärjestelmään ja hänelle määrätään oma henkilökohtainen valmentaja. Ammatillisen kuntoutuksen oikeuden selvittyä päästään aloittamaan henkilölle ammatillinen kuntoutus. Mikäli oikeutta ei ole, aloitetaan uudelleenohjaus. Uudelleenohjaus on paljon Työurahuollon (Luku 4.4) kaltainen prosessi. Tässä tarkoituksena on löytää uusi suunta henkilön työuralle, joko nykyisestä työpaikasta tai sen ulkopuolelta. Henkilön oikeuden ammatilliseen

kuntoutukseen ollessa tiedossa jo lisätessä henkilöä voidaan henkilö ohjata Baronalle suoraan ammatillisen kuntoutuksen prosessiin.

Sopiva työ -työkalun avulla asiakasyritykset ja Ilmarinen pystyvät siis itse seuraamaan kuntoutuksessa olevia henkilöitä ja heidän edistymistään prosessista. Alla olevassa kuvassa on sopivan työn näkymä henkilön tietoihin ja aikajanaan (kuva 5.). Kuten kuvasta huomaa, Tyky järjestelmässä vaiheisiin tehdyt muistiinpanot eivät ole näkyvissä Sopiva työ -työkalussa. Tämä lisää kuntoutujien yksityisyyttä, mikäli muistiinpanoissa olisi jotakin arkaluontoista tietoa, jota kuntoutuja ei halua esimerkiksi oman työpaikan hr-henkilöiden näkyville.

The screenshot displays a user interface for managing employee information and work stages. On the left, there are four sections: 'Perustiedot' (Basic information), 'Työsuhted tiedot' (Employment relationship information), 'Tuet ja päätökset' (Support and decisions), and 'Eläke' (Pension). Each section has a 'Muokkaa' (Edit) button. The 'Perustiedot' section includes fields for Id, Name, Personal ID, City, Company, Phone, HR contact, and Demo user. The 'Työsuhted tiedot' section includes fields for Job classification, Job title, Employment status, and Other employment status. The 'Tuet ja päätökset' section includes a field for Rehabilitation rights. The 'Eläke' section includes fields for Pension assessment and Pension calculation. On the right, there is a 'Vaiheet' (Stages) section with a vertical timeline. The timeline shows dates from 11.09.2020 to 16.12.2020. The stages are: 'Ammatillinen kuntoutus' (11.09.2020), 'Alkuhaastattelu' (15.09.2020), 'Työkokeilu' (20.09.2020), and 'Päättynyt - Terveystilalle sopiva työnkuva löytynyt - Työllistynyt' (16.12.2020). A red arrow points to the 'AIKAJANA TYKYSTÄ' (Timeline from Tyky) label. There is also a 'Lisää muistutus' (Add reminder) button.

Kuva 5. Henkilötiedot ja aikajana Sopivassa työssä

4.4 Työurahuolto

Työurahuolto on toinen järjestelmistämme, joka on asiakasyritysten käytössä.

Työurahuoltoa ei käytetä varsinaisesti työkykyvalmentamiseen vaan työuravalmentamiseen. Työuravalmentamisella tarkoitetaan valmennusta, jonka tarkoituksena on löytää työntekijälle uusi suunta työuralla. Työurahuolto on tähän tarkoitukseen kehitetty työkalu. Asiakasyritysten esimiehet voivat lisätä työurahuoltojärjestelmään työntekijänsä, jolla on esimerkiksi vaikeuksia suoriutua hyvin töissä, tai työ ei tunnu enää motivoivan samalla tavalla kuin ennen.

Asiakasyrityksen esimiehen lisätessä työntekijän järjestelmään, hän täyttää lomakkeen, jossa kysytään erilaisia tietoja työntekijän tilanteesta. Näihin kysymyksiin esimies vastaa sillä perusteella, miltä tilanne näyttää hänen näkökulmastaan. Esimiehen täytettyä

lomakkeen, sama lomake lähtee täytettäväksi itse työntekijälle. Työntekijä vastaa samoihin kysymyksiin oman näkökulmansa perusteella. Kun molemmat lomakkeet ovat lähetetty, Baronan pääkäyttäjä pystyy näkemään molempien osapuolien vastaukset. Asiakasyrityksen hr-henkilö pystyy näkemään kaikkien esimiehien lähettämät vastaukset, mutta itse esimies, joka työntekijän lähetti palveluun, ei näe muita kuin omat vastauksensa.

Molempien osapuolien vastausten ollessa lähetetty järjestelmään, Baronan työuravalmentajat pääsevät auttamaan työntekijää ja esimiestä löytämään parhaan mahdollisen ratkaisun työntekijän tilanteelle. Tässä vaiheessa myöskin henkilön tiedot siirtyvät Tyky-toiminnanohjausjärjestelmään. Työurahuollon osalta Tykyn käyttäminen on hyvin vapaamuotoista aikajanan osalta. Työurahuolto prosessin aikana käydään paljon keskustelua mm. asiakasyrityksen esimiehen ja työntekijän kanssa. Tykyä voi vapaasti käyttää ohjaavana työkaluna tässä prosessissa. Työurahuollon toimeksiannoissa työntekijälle paras ratkaisu saattaa olla esimerkiksi uusi työtehtävä, mutta kuitenkin samassa työpaikassa.

4.5 Mobiiliapplikaation paikka nykyisten järjestelmien joukossa

Mobiiliapplikaation pääasiallinen tarkoitus on tukea ammatillisen kuntoutuksen prosessia sekä työkykyvalmentajan ja kuntoutujan näkökulmasta. Teknisesti applikaatiolla tulee olemaan varmasti suurin yhteys Tyky-toiminnanohjausjärjestelmään. Työkyky- ja työuravalmentamisessa kuitenkin on jonkin verran samanlaisuuksia, joten applikaation hyödyntäminen esimerkiksi Työurahuollon kanssa ei ole poissuljettu mahdollisuus. Ominaisuuksia, joita applikaation on suunniteltu, on esimerkiksi Tykystä aikajanan (kuva 4.) tuominen applikaatioon kuntoutujan nähtäville. Tämä selkeyttäisi kuntoutujan osalta kuntoutusprosessin kulkua. Tykyn ollessa puhtaasti tietokoneelle toteutettu järjestelmä, voisi valmentaja päästä applikaation kautta muokkaamaan esimerkiksi aikajanaa tai henkilön tietoja silloinkin, kun tietokonetta ei ole lähettyvillä.

Mobiiliapplikaation hyödyntäessä suuresti Tykyä, tarkoituksena ei kuitenkaan ensisijaisesti ole luoda ainoastaan Tykyn mobiiliversiota. Tämä kuitenkin ei ole täysin poissuljettu mahdollisuus, mikäli tutkimuksesta ilmenee suuri tarve hallita Tykyä älypuhelimien kautta.

5 Tutkimustulokset

Baronan Työkykypalveluilla on keskusteltu tulevasta mobiiliapplikaatiosta ja sen mahdollisista hyödyntämiskeinoista. Keskustelu on koskenut tietynlaisia ominaisuuksia, joita applikaatioon voisi tulla, tämän lisäksi on suljettu myös pois tiettyjä käyttötarkoituksia, kuten mobiiliapplikaation pääasialliseksi viestintäkanavaksi syntymisen. Applikaatiolle on syntynyt siis melko tarkat, mutta kuitenkin joustavat raamit ominaisuuksien ja käyttötarkoituksen osalta.

Kysely siis päätettiin teettää työkykyvalmentajille ja itse kuntoutujille liittyen suunniteltuihin ominaisuuksiin. Valmentajille suunnattuun kyselyyn vastasi 13 henkilöä 31 henkilöstä. Kuntoutujille suunnattu kysely toteutettiin niin, että valmentajien tuli haastatella kolmea kuntoutujaa kuntoutujille suunnatun kyselylomakkeen pohjalta. Vastauksia itse kuntoutujilta sain kuusi kappaletta. Kyselyiden lisäksi pidin itse vapaamuotoisemman työpajan viiden valmentajan kanssa. Tämän tarkoituksena oli kerätä lisää ajatuksia ja ideoita mobiiliapplikaatiota varten. Työpaja valmentajien kanssa ei ollut alkuperäinen suunnitelma, mutta koska itse kyselyyn vastasi alle puolet valmentajista, koin tarpeelliseksi lisätiedon keräämisen tällä tavoin. Kuntoutujille suunnattuun kyselyyn valmentajilla oli aikaa kerätä vastauksia kaksi viikkoa. Kahdessa viikossa vastauksia kertyi yhteensä kuitenkin vain neljältä eri kuntoutujalta. Kuntoutujille suunnattu kysely siis päätettiin avata vielä yhdeksi viikoksi ja tämän lisäksi esimieheni lähetti tehostusviestin liittyen kyselyn tärkeyteen. Tämän avulla saimme nostettua kuntoutujien yhteisvastausmäärän kuuteen vastaukseen.

Kyselyiden tarkoitus oli kartoittaa ja testata, olivatko suunnitellut ominaisuudet sellaisia, joista voisi olla apua valmentajille ja kuntoutujille kuntoutusprosessin aikana. Tämän lisäksi tarkoituksena oli kerätä uusia ideoita ja löytää sellaisia käyttötarkoituksia, joita itse emme olleet osanneet ajatella. Työpajan idea oli käydä hieman intiimimmin läpi kysymyksiä ja vapaamuotoisesti keskustella tulevasta mobiiliapplikaatiosta.

5.1 Kysely valmentajille

Tämän kyselyn vastaajat ovat Barona Työkykypalveluiden omia työkykyvalmentajia. Kysymyksiä oli yhteensä 11 kappaletta. Vastauksia analysoidessa täytyy ottaa huomioon, että vastauksia tuli yhteensä hieman alle puolelta työkykyvalmentajien yhteismäärästä. Näitä tuloksia vahvistamaan kuitenkin järjestin työpajan sellaisten valmentajien kanssa, jotka eivät olleet vastanneet kyselyyn. Tällä tavoin sain vastauksia ja kommentteja applikaatioon liittyen yli 50 prosentilta työkykyvalmentajista.

Ensimmäisenä kysymyksenä selvitin, kuinka moni oli kuullut siitä, että mobiiliapplikaatio on suunnitteilla. Tähän kysymykseen vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti puolet ja puolet.

Seuraavaksi tarkoitus oli selvittää, millaisia ajatuksia mobiiliapplikaatio herätti, mikäli oli kuullut siitä aikaisemmin. Vastaukset kysymykseen olivat kaikki positiivisen sävyisiä.

"Ei juurikaan ennakkoojatuksia mitä se voisi tarkoittaa ja mitä mobiilisovelluksen kautta tulisimme tekemään. Innolla odotan kuulla lisää."

"No mikä ettei, kun on tähän "etämaailmaan" on sujuvasti siirrytty. Tukisi myös tätä suuntaa."

"Hyvä ajatus! Hiukan vaan mietityttää, että osaavatko meidän kaikki asiakkaat sitä käyttöä. Sovellus ei myöskään saisi olla valmennuksessa ja sen onnistumisessa välttämättömyys, sillä kaikilla meidän asiakkailla ei ole älypuhelimia tai edes sähköpostia, vaikka eletään vuotta 2020. Latasin mielenkiinnosta TAT:n Duunikoutsi-sovelluksen, jossa oli mielestäni hyvää sellaista sisältöä, mitä voisi meidänkin kuntoutujille ajatella työnhakuun, osaamisen tunnistamiseen, ansioluetteloon jne liittyen. Myös toimeentulojärjestelmän selkeyttäminen sitä kautta voisi olla hyvä lisä (esim. missä vaiheessa kutua kannata hakea ja mistä)."

Vastauksista löytyi myöskin hyvää pohdintaa siitä, millainen applikaation tulisi olla ja millaista sisältöä sieltä voisi löytyä. Kuntoutujien ollessa kaikenikäisiä ja monenlaisissa elämäntilanteissa, on tärkeä asia ottaa huomioon applikaation suunnitteluvaiheessa ja käytettävyytustutkimuksessa.

Seuraavan kysymyksen tarkoitus oli selvittää, minkälaiset ominaisuudet tekisivät applikaatiosta hyvän. Yksi ominaisuus nousi selkeästi yli muiden. Tämä ominaisuus oli helppokäyttöisyys. 13 vastanneesta kymmenen vastasi tähän kysymykseen, joista seitsemän oli maininnut helppokäyttöisyyden, vaikka kysymykseen sai vastata vapaalle tekstikentälle.

"Selkeys, helppokäyttöisyys, ei monen klikkauksen takana olevia polkuja, vaan helposti nähtävillä mitä kaikkea sovellus sisältää."

" Helppokäyttöisyys, sujuvuus."

"Asiakkailla helppokäyttöisyys on tärkeää."

Helppokäyttöisyys on tärkeä ominaisuus. Varsinkin kun työkykyvalmentajilla on jo useampi järjestelmä, joita tulee päivittää. Saumaton ja luonnollinen yhteistyö olemassa olevien järjestelmien kanssa tulee olemaan varmasti avainasemassa, kun itse applikaatiota aletaan toteuttamaan. Helppokäyttöisyys on hyvin tärkeää myös kuntoutujien kannalta. Edellisessä kysymyksessä yhdessä vastauksessakin mainittiin huoli siitä, osaavatko kuntoutujat käyttää applikaatiota.

Kaksi edellistä kysymystä ovat olleet vapaita tekstikenttiä. Seuraavat kysymyksiin on määritetty vastausvaihtoehdot valmiiksi. Seuraavan kysymyksen tarkoituksena oli käytännössä selvittää olisiko mobiiliapplikaatio hyödyllinen työkalu valmentajille.

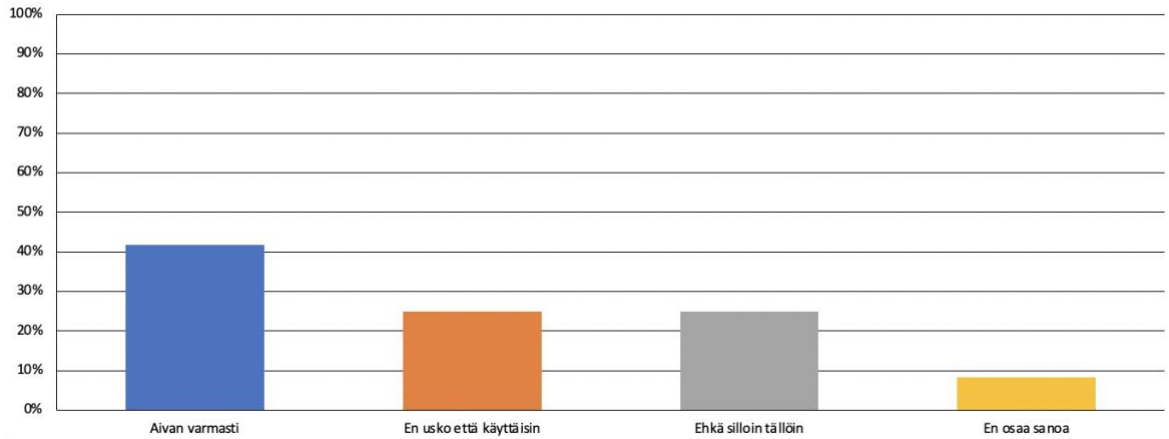

Kuva 6. Kysymys kolme

Yli 80 prosenttia vastanneista (Kuva 6.) oli sitä mieltä, että oikeanlainen mobiilisovellus auttaisi heidän työskentelyään. Todennäköisesti valmentajan työssä on asioita, joita olisi kätevämpi ja helpompi hoitaa älypuhelimella.

Yksi suunnittelemissamme ominaisuuksista tulevaan applikaatioon oli tapaamis- tai soittoajan varaaminen applikaation kautta. Tämän tarkoituksena olisi helpottaa tapaamisajan varaamista kuntoutujalle. Varattavat ajat olisivat kuitenkin valmentajien itse määrittämiä, jotta heillä säilyisi hallinta omasta työstään. Tähän vastaukset kuitenkin jakautuivat melko paljon eri vaihtoehtoihin. Seuraavan sivun alusta löytyy vastauksista muodostettu pylväsdiagrammi (kuva 7.).

Mikäli sovelluksella voisi varata/perua valmentajan itse määrittämiä tapaamisaikoja kuntoutujien/valmennettavien kanssa, käyttäisitkö tällaista ominaisuutta?

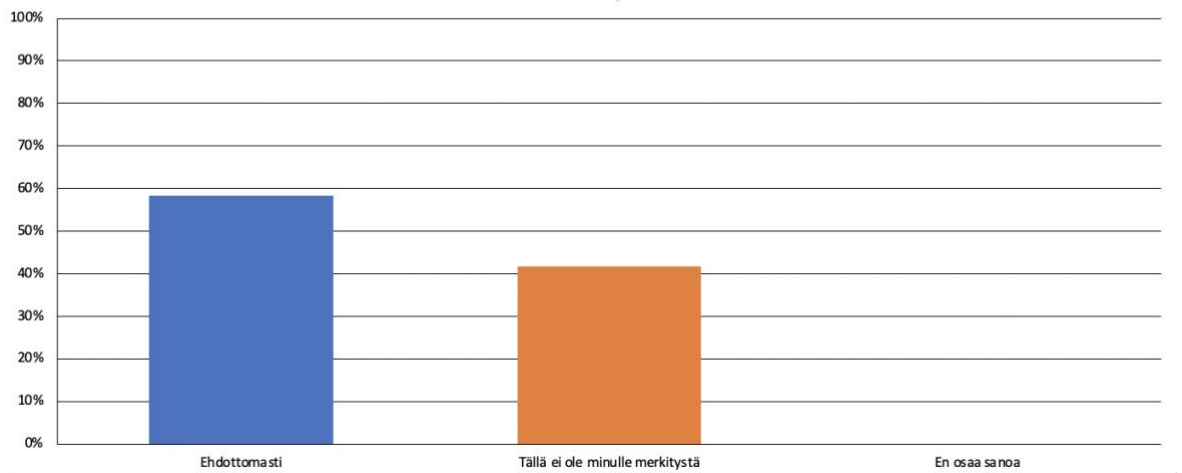

Kuva 7. Kysymys neljä

Vastaukset jakoutuivat melko tasaisesti kaikkiin eri vaihtoehtoihin. Ominaisuutta kuitenkin enemmistö käyttäisi todennäköisesti jonkun verran. ”Aivan varmasti” ja ”Ehkä silloin tällöin” vastaukset koostivat 66 prosenttia vastauksista. 25 prosenttia ei uskoisi käyttävänsä tällaista ominaisuutta. Loput vastaajat eivät osaa sanoa.

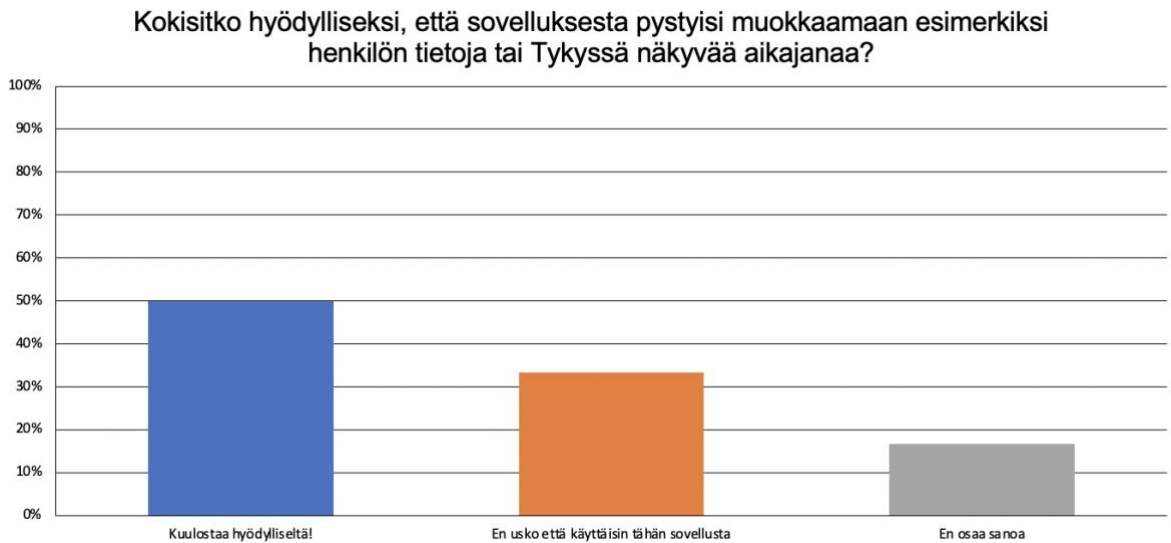
Seuraavat kysymykset koskivat Tyky-toiminnanohjausjärjestelmän ja tulevan mobiiliapplikaation välistä yhteyttä ja mitkä tiedot mahdollisesti siirtyisivät Tykystä mobiiliapplikaatioon ja toisinpäin. Seuraavalla kysymyksellä selvitin olisiko hyödyllistä, jos mobiilisovelluksella varattu aika näkyisi Tykyssä jotenkin.

Mikäli sovelluksella tekemäsi varaus näkyisi jotenkin Tykyssä, tekisikö se ominaisuudesta paremman?

Kuva 8. Kysymys viisi

Melkein 60 prosenttia vastaajista pitäisi hyödyllisenä varatun ajan näkemistä Tykystä. Hieman yli 40 prosentille vastaajista tällä ei olisi merkitystä. (Kuva 8.)

Kuva 9. Kysymys kahdeksan

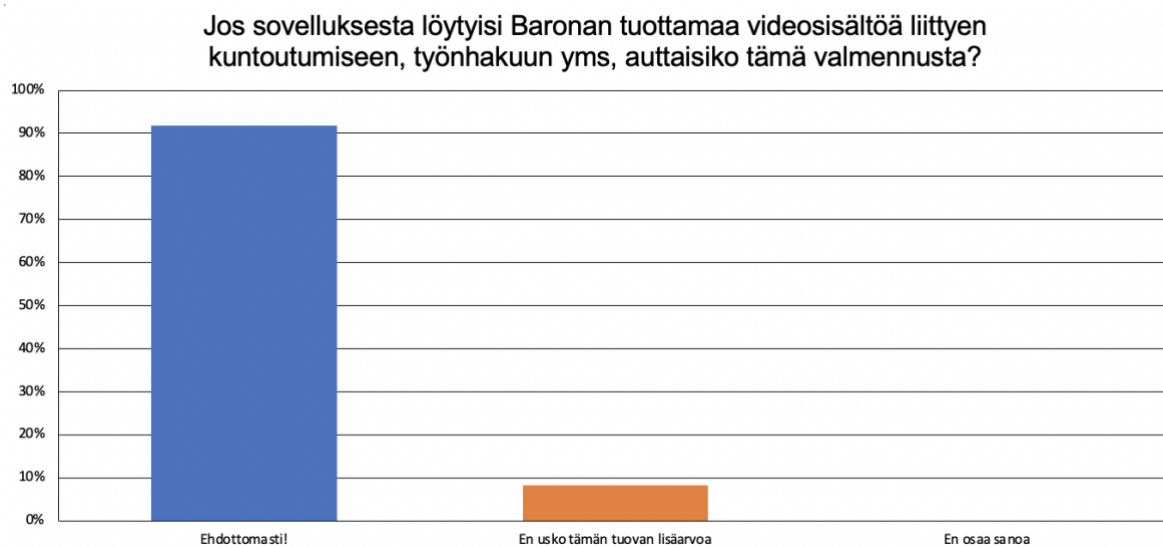
Henkilön tietojen tai Tykyn aikajanan (Kuva 4.) muokkaamista mobiiliapplikaation kautta hyödyllisenä piti 50 prosenttia vastaajista (Kuva 9.). Halusin kerätä myös vapaan kentän vastauksen liittyen Tykyn ja mobiiliapplikaation yhteyteen. Kysymyksenä oli siis *”Jos saisit valita mitä tahansa Tykyssä olevaa tietoa näkyville tai muokattavaksi sovellukseen, mikä tieto se olisi?”*.

Tähän kysymykseen vastauksissa oli paljonkin vaihtelua. Useampaan kertaan vastauksissa toistui henkilön perustiedot ja muita prosessin kannalta oleellisia tietoja kuten kuntoutujan toimeentulolaji. Muutamassa vastauksessa mainittiin prosessin nykyinen vaihe. Tämä tukisi sovelluksen yksinkertaisuutta ja helppokäyttöisyyttä, jos mobiilisovellukseen toisi Tykyn aikajanaa ainoastaan viimeisimmän vaiheen ja henkilön perustiedot. Alla olevassa vastauksessa ilmenee yksi vaara liittyen ajanvarausominaisuuteen.

”En käyttäisi ajanvarausta sovelluksen kautta asiakkaan kanssa. Haluan itse hallita kalenteriani, ja mulla on alustava fiilis, että mulla istuisi vain ne tietyt tyypit turisemassa omista (ei aina edes amkuun (amku = ammatillinen kuntoutus) liittyvistä) asioistaan sen sijaan, kun voisit tehdä muuta laskutettavaa hommaa tai vaikka etsiä tälle asiakkaalle tykopaikkaa (tyko = työkokeilu). Tietoturvasyistä pitäisin tykyn työkoneella, enkä kännykän sovelluksessa. Tykyn ehtii päivittää työpäivän aikana koneen selaimessakin.”

Seuraavat kaksi kysymystä koskevat Baronan tai itse valmentajan tuottamaa videosisältöä, joka liittyy valmennusprosessiin. Näiden kysymysten tarkoitus oli selvittää,

voisiko mobiiliapplikaatio toimia alustana videoiden välittämiseksi tai tekemiselle ja kokisivatko valmentajat sen hyödylliseksi.

Kuva 10. Kysymys kuusi

Kysymykseen vastanneista yli 90% koki, että olisi ehdottomasti hyödyllistä, mikäli Baronan tuottamaa videosisältöä löytyisi applikaatiosta. (Kuva 10.)

Kuva 11. Kysymys seitsemän

Videomateriaalin itse tuottaminen applikaatioon jakoi hieman enemmän mielipiteitä, mutta kuitenkin melkein 70% vastaajista hyödyntäisi tätäkin ominaisuutta aina silloin kun se sopii valmennusprosessiin (Kuva 11.). Kahden edellisen kysymyksen perusteella valmentajat suhtautuivat erittäin myönteisesti mobiiliapplikaatiosta löytyvään tai sinne tuotettavaan videomateriaaliin.

Kyselyn viimeisen kysymyksen ”*Jos vain taivas olisi rajana mobiiliapplikaation kehitykselle, millaisia ominaisuuksia siinä olisi?*” oli tarkoitus kerätä valmentajilta uusia ideoita applikaatioon. Vastauksissa nousee esille muutaman kerran edellisissä kysymyksissä mainittu videosisältö. Osassa vastauksissa mainitaan myös erilaisten tehtävien tekeminen kuntoutujalle, kuten esimerkiksi cv:n tekeminen. Alla poimituna muutamia yksittäisiä vastauksia

” - Mahdollisuus viestiä, mitä on valmennettavan kanssa sovittu esim. seuraavaa tapaamista varten

- Tehtävä valmennuksen tueksi, esim. alojen valintaan liittyen (mitä kja (kja = kuntoutuja) voisi sohvalla maatessaan miettiä ja näpytellä ja laittaa minulle päin sitten tulemaan keskustelua ennen)

- Mahdollisuus lähettää tiedot tapaamisajankohdasta jotenkin helposti (sisältäen tapaamisen muodon, esim. kasvokkain (sis. osoite), puhelimitse, teams)”

”- Muistiinpano mahdollisuus esim. tapaamisilla ja soittoajalla puhutuista asioista ja sovituista toimenpiteistä, niin asiakkaat myös muistaisivat asiat.

- Muistutukset asiakkaille sovituista tapaamisajoista, vaikka päivää ennen ja tuntia ennen.

- Sovittujen toimenpiteiden, esim. cv:n tekemisestä saisi tehtyä asiakkaalle tehtävän ja kun asiakas on sen tehnyt, niin kuittaus tulisi sovellukseen ja sen jälkeen sovellus ehdottaisi seuraavaa vapaata tapaamis/soittoaikaa suoraan asiakkaalle.”

” Mahdollisimman vähän tekstiä ja paljon videosisältöä. Tekstiä on ihan kamalaa tihrustaa pieneltä näytöltä. Sisällöllisesti tähän työhön sellainen, että se olisi mahdollisimman yleiskäyttöinen, ei jokaisen omissa käsissä oleva/muokattava. Ihan rehellisesti voin sanoa, että en itse tuottaisi kamalasti sisältöä itse sovellukseen, koska työstä on jo nyt paljon.”

” Se löytäisi työkokeilupaiikkoja.”

Yhtenä uutena ominaisuutena vastauksista ilmenee muistiinpano mahdollisuus tapaamisiin liittyen. Mielenkiintoinen ominaisuus olisi myös työkokeilupaiikkojen löytäminen.

Yhteenvetona kyselystä voisi sanoa, että yksinmielisimmät vastaukset löytyivät videosisältöön liittyvistä kysymyksistä. Muiden ominaisuuksien osalta hajontaa oli enemmän mutta valtaosalle meidän suunnittelemamme ominaisuudet olisivat hyödyksi. Vastauksista osa oli myöskin ”En osaa sanoa”. Tästä voi päätellä, että vasta itse

applikaation tullessa käyttöön tai korkean tason prototyypin valmistuessa käyttäjät osaavat sanoa paremmin. Tästä tulee kuitenkin tehdä erillinen käytettävyystudkimus (luku 2.4), kun edetään tarpeeksi pitkälle.

5.2 Kysely kuntoutujille

Tämän kyselyn vastaajia olivat Baronan Työkykypalveluiden ammatillisessa kuntoutuksessa tai muussa valmennuksessa olevat henkilöt. Emme halunneet rajata vastaajia ainoastaan ammatillisessa kuntoutuksessa oleviin henkilöihin, sillä mobiiliapplikaation ominaisuudet palvelisivat myös muissa valmennuksissa olevia henkilöitä. Kyselyssä oli yhteensä 10 eri kysymystä, jotka mukailivat valmentajille suunnattuja kysymyksiä, mutta kuitenkin olivat hieman eri muodossa. Vastauksia analysoidessa tulee ottaa huomioon vastausten määrä.

Ensimmäisellä kysymyksellä selvitin, millaisia ominaisuuksia mobiiliapplikaatioon toivoisit, mikäli sellainen olisi prosessissa apuna. Vastaajista 50% joko ei osannut vastata kysymykseen, ei käyttänyt mobiilisovelluksia. Loput 50% toivoivat mahdollisuutta sairaspöissaolon ilmoittamiseen, oman prosessin seurantaan tai yhteydenottoon applikaation kautta.

Toisen kysymyksen oli tarkoitus selvittää, saavatko kuntoutujat tai valmennettavat tarpeeksi tietoa prosessin kulusta. 100% vastaajista oli sitä mieltä, että he saavat tarpeeksi tietoa prosessin kulusta. Huomiona yksi vastaajista kertoi etsivänsä tiedon netistä ja kaksi vastaajista kertoi, että kysymällä on saanut tietoa.

Kolmas kysymys koski ajanvarauksen helppoutta kuntoutujille tai valmennettaville. Kaikki vastaajat kertoivat ajanvarauksen olevan helppoa. Yksi vastaaja mainitsi jopa valmentajan olevan saavutettavissa ”työajan” ulkopuolella.

Neljännessä kysymyksessä selvitin, seuraisivatko kuntoutujat tai valmennettavat omaa prosessiaan mobiilisovelluksen kautta, jos se olisi mahdollista. Vastaajista n. 66% ei seuraisi omaa prosessiaan ja 33% seuraisi.

Viides kysymys koski kuntoutujien tai valmennettavien tapaa varata tapaaminen valmentajien kanssa. 100% vastaajista mainitsi tekevänsä varauksen puhelimitse. Kahdella vastaajalla puhelimen lisäksi vastaus sisälsi sähköpostin tai tekstiviestin käyttämisen.

Kuudennessa kysymyksessä selvitin, hyödyntäisivätkö kuntoutujat tai valmennettavat mahdollisuutta varata tapaamisaikoja mobiilisovelluksen kautta. 50% prosenttia vastaajista hyödyntäisi tätä mahdollisuutta ja n. 33% ei hyödyntäisi. Yksi vastaaja kertoi mahdollisesti hyödyntävänsä tällaista ominaisuutta.

Seitsemäs kysymys koski muistutuksen lähettämistä ennen mobiilisovelluksessa varattua aikaa. Vastaajista n. 85% kokisi muistutuksen itselleen hyödyllisenä ja ainoastaan yksi vastaaja oli eri mieltä.

Kahdeksas kysymys koski muistutuksen sisältöä. Tarkoituksena oli selvittää, voisiko muistutuksessa olla muuta sisältöä kuin tapaamisen ajankohta ja paikka. Vastauksissa nousi esille esimerkiksi ohjeet ajan perumiseen, mikäli tulee este ja tapaamisen suunniteltu sisältö tai aihe. 33% prosenttia vastaajista ei pitäisi muuta sisältöä kuin aika ja paikka tärkeänä ja 33% ei osannut vastata kysymykseen.

Yhdeksännessä kysymyksessä selvitin olisiko hyödyllistä, mikäli kuntoutuja näkisi koko ajan ajankohtaiset tiedot omasta valmentajastaan. Vastaajista n 66% oli sitä mieltä, että tämä olisi hyödyllistä. 33% ei osannut sanoa tai ei pitänyt tällaista tarpeellisena.

Kymmenes kysymys liittyi Baronan tuottamaan videosisältöön, joka tukisi prosessia. Tarkoituksena oli selvittää olisiko mobiiliapplikaatio hyvä alusta videoiden lähettämiseksi ja katsomiselle. Vastaajista 33% katsoisi videoita mobiilisovelluksen kautta ja 50% ei katsoisi videoita. Yksi vastaaja kertoi ehkä katsovansa, mikäli tämä olisi mahdollista. Yhdessä vastauksessa on huomioitava, että vastaaja ei sen takia katsoisi applikaatiosta videoita, koska puhelimen näytöltä on vaikea seurata videota.

5.3 Työpaja valmentajien kanssa

Tavoitteena tällä työpajalla oli vahvistaa valmentajille toteutetun kyselyn tuloksia ja kerätä myöskin uusia ideoita uuteen mobiiliapplikaatioon. Työpaja toteutettiin avoimena keskusteluna viiden työkykyvalmentajan kanssa ja sen kesto oli yksi tunti. Ohjasin keskustelua valmentajille suunnatun kyselylomakkeen (Liite 1.) avulla.

Työpajaan osallistuneista jokainen oli kuullut aikaisemmin suunnitteilla olevasta mobiiliapplikaatiosta. Osa oli kuullut ainoastaan ohimennen kollegalta, ja muutamat olivat palaverissa sivunneet asiaa nopeasti. Hieman huolta valmentajissa herätti, jos mobiiliapplikaatiosta tulee yksi järjestelmä hallittavaksi lisää. Täten keskustelussa nousi esille, että applikaation tulisi olla hyvin helppokäyttöinen.

Kysyessäni valmentajien ajatuksia Tykyn (Kappale 4.2) yhteydestä mobiiliapplikaatioon, esille nousi applikaation käyttäminen tietokoneen työpöydällä. Yksi valmentajista pohti, voisiko applikaatiota käyttää myös verkkoselaimella ja näin hyödyntää sitä. Tähän ajatukseen yhtyi muutama muukin valmentaja. Keskustelussa korostettiin kuitenkin helppokäyttöisyyttä mobiili ja työpöytäversion kanssa. Esimerkiksi tästä kerrottiin WhatsAppin siirtäminen verkkoselaimeen ainoastaan skannaamalla qr-koodi. Toinen asia mikä nousi esille puhuttaessa Tykyn ja mobiiliapplikaation yhteydestä, oli kalenterin hallinta. Konkreettisina esimerkkeinä tähän liittyen mainittiin mobiiliapplikaatiolla tehtyjen varausten automaattinen siirtyminen microsoft outlookiin tai mahdollisesti koko kalenterin siirtäminen Tykyyn, jolloin kommunikaation rakentaminen applikaation kanssa olisi teknisesti helpompaa.

Seuraavaksi toin esille ajatuksen puhtaasta Tykyn mobiiliversiosta ja tällaisessa ratkaisussa kukaan ei nähnyt minkäänlaista haittaa, mutta valtaosa mainitsi kuitenkin todennäköisesti käyttävänsä Tykyä työpöydällä, vaikka mobiiliversio löytyisi. Jatkoisin keskustelua kysymällä löytyykö Tykystä usein muokattavia tietoja, joiden muokkaaminen voisi joissain tilanteissa olla kätevämpää mobiiliapplikaation kautta. Yksi selkeä tieto, joka nousi esille, oli kuntoutujan toimeentulo. Samassa keskustelussa mainittiin aikajanan (Kuva 4.) tuominen Tykystä mobiiliapplikaatioon. Tällä tavoin saataisiin kuntoutujalle näkyvämmäksi meidän prosessia. Hyvänä ehdotuksena kerrottiin myös jonkinlaisen infon lisäys aina aktiivisena olevan vaiheen kohdalle. Tällöin kuntoutuja aina tietäisi mitä kuluvasa kuntoutuksen vaiheessa tulisi tehdä. Uutena ideana mainittiin Tykystä kommentin vieminen mobiiliapplikaatioon samalla tyylillä kuin se viedään tällä hetkellä Sopivaan Työhön (Kappale 4.3). Tässä tapauksessa valmentaja saisi siis itse päättää mitkä kommentit näkyisivät kuntoutujalle ja mitkä itselle.

Kuntoutujan ajan tasalla pitäminen oli seuraava keskustelun aihe. Kysyessäni valmentajilta, kyselevätkö kuntoutujat usein prosessin kulusta, nousi esille muutamia seikkoja. Ensimmäisenä nousi esiin valmentajien oma epävarmuus siitä, että ovatko kuntoutujat tarpeeksi hyvin kartalla prosessissa. Tämän jälkeen valmentajat kertoivat tarkemmin, mitkä asiat usein kuntoutujia mietityttävät. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi yleiset tiedot liittyen työkokeiluun ja mitä asioita tulee huomioida eri eläkevakuutusyhtiöiden kanssa.

Videomateriaalista, jota Barona on tuottanut valmennuksen tueksi, keskustellessa puhe eteni hyvin nopeasti suuntaan, jossa valmentajat voisivat itse tuottaa videomateriaalia kuntoutujien nähtäväksi, sillä tätä pidettiin tulevaisuudessa todennäköisenä.

Videomateriaalin tuottaminen itse mobiiliapplikaatioon ei herättänyt varsinaisesti innostusta, mutta tämä nähtiin oikeana suuntana digikehityksessä. Tällä pystyttäisiin osaksi ratkaisemaan osaksi etäisyysongelmia ja tuottamaan valmennusmateriaalia, josta kuntoutuja hyötyisi esimerkiksi silloin, kun tapaaminen ei onnistu tai tapaaminen peruuntuu.

Kysyin viimeiseksi valmentajilta millainen olisi heidän unelmiensa mobiilisovellus. Tämän kysymyksen tarkoitus oli löytää uusia käyttötarkoituksia ja ominaisuuksia applikaatiolle. Valmentajien oli hieman hankala keksiä tähän vastauksia, mutta mainittuani yhden kyselyssä tulleen vastauksen *"Se löytäisi työkokeilupaiikkoja"*, tästä avautui hyvä keskustelu liittyen tähän ominaisuuteen. Keskustelussa pohdittiin mahdollisuutta asettaa applikaatioon tietty säde, jolta applikaatio hakisi avoimet työpaikat. Tämä voisi olla itse kuntoutujan ja valmentajan tehtävissä. Toinen idea joka nousi esille oli applikaation mahdollisuus hakea samalta säteeltä tietyllä toimialalla toimivat yritykset. Tällaiset ominaisuudet helpottaisivat työkokeilupaikan löytämistä kuntoutujalle.

6 Havainnot

Yleisiä huomioita valmentajien osalta on, että suurin osa valmentajista ovat positiivisella mielellä ottamassa vastaan uutta mobiilisovellusta. Huolenaiheina nousi esille esimerkiksi osaavatko kuntoutujat käyttää uutta sovellusta tai tuleeko valmentajille taas yksi järjestelmä lisää hallittavaksi. Helppokäyttöisyys nousi esille useamman kerran valmentajille suunnatussa kyselyssä, sekä työpajassa jonka järjestin valmentajien kanssa. Tästä voimme päätellä, että valmentajat kaipaavat helppokäyttöistä työkalua valmennusprosessin tueksi. Selkeänä yhtymäkohtana valmentajien vastauksissa olivat myös Baronan tuottaman videomateriaalin vieminen mobiiliapplikaatioon, jota piti yli 90% vastaajista hyvänä ominaisuutena. Tykyyn (Kappale 4.2) liittyvissä kysymyksissä oli enemmän hajontaa. Jokaisessa kysymyksessä kuitenkin enemmistö piti suunnittelemaamme ominaisuuksia hyödyllisinä. Esimerkiksi Tykyyn aikajanan (Kuva 4.) muokkaaminen mobiiliapplikaation kautta ja mobiiliapplikaation kautta varatun tapaamisajan näkyminen Tykyssä.

Kuntoutujien osalta kyselyssä oli tarkoitus selvittää, millaiset ominaisuudet palvelisivat heitä parhaiten ja millaisille ominaisuuksille olisi käyttöä. Vastaukset olivat yleisesti hieman hajanaisempia, kuin valmentajilla. Kuntoutujien vastauksia lukiessa huomasin, että muutama vastaaja vastasi jokaiseen kysymykseen ja suhtautui kysymyksessä mainittuihin ominaisuuksiin myönteisesti. Päinvastaisesti muutama suhtautui kovin jyrkästi ja muutama ei oikein osannut vastata. Tästä huolimatta yhtymäkohtiakin vastauksista löytyi. Esimerkiksi kaikki kuntoutujat vastasivat saaneensa tarpeeksi informaatiota kuntoutusprosessin kulusta ja kaikki kertoivat sopivansa tapaamiset puhelimitse. Tästä voimme päätellä, että voisi olla loogista siirtää tapaamisen varaaminen mobiiliapplikaatioon, jos muutenkin varaus tapahtuu puhelimen kautta. Tällä voisi säästää valmentajien aikaa.

6.1 Erot valmentajien ja kuntoutujien vastauksissa

Työpajassa, jonka pidin viiden valmentajan kanssa, nousi melkein jokaiselta esiin tunne, että kuntoutujat eivät saa tarpeeksi informaatiota kuntoutusprosessin kulusta. Kuntoutujien kyselyyn kuitenkin 100% vastaajista kertoi saavansa tarpeeksi informaatiota. Työpajassa myös valmentajat kertoivat tiettyjen asioiden kysymisen olevan toistuvaa. Yhdessä kyselyn vastauksessa kuntoutuja mainitsi, että kysymällä on saanut tietoa. Tästä voimme päätellä, että mahdollisesti muutkin kuntoutujat ovat vastanneet saavansa tarpeeksi informaatiota, silloin kun sitä kysyy. Tämä saattaa näkyä valmentajalle vastaamisena usein samoihin kysymyksiin ja kuntoutujalle riittävän informaation saamisena.

Mahdollisuutta kuntoutusprosessin seuraamiseen kyselyyn vastanneista kuntoutujista hyödyntäisi n. 33%. Työpajassa nousi esille kuitenkin valmentajien halu tuoda kuntoutusprosessia näkyvämmäksi ja selkeämmäksi kuntoutujille.

Valmentajien kyselyvastauksissa ylivoimaisesti yksimielisimmät vastaukset koskivat Baronan tuottaman videosisällön viemistä mobiiliapplikaatioon. Kuntoutujista kuitenkin vain n. 33% vastasi, että katsoisi videoita mobiiliapplikaatiosta. Työpaja keskustelussa valmentajien kanssa puhuttiin videovalmennuksen olevan hyvin todennäköistä tulevaisuudessa, joten kuntoutujien voisi olla hyvä päästä tähän mukaan aikaisessa vaiheessa.

6.2 Tutkimusmenetelmien tehokkuus

Tutkimusmenetelmänä kysely osoittautui tarpeeksi tehokkaaksi valmentajien osalta. Toivoin aluksi itse enemmänkin vastauksia kuin 13, koska kaikkien vastatessa vastauksia olisi kertynyt noin 30, mutta kuntoutujien kyselyyn verrattuna tuo on hyvä lukumäärä. Kuntoutujille suunnatun kyselyn päätimme toteuttaa valmentajien kautta. Tämä ei osoittautunut parhaaksi mahdolliseksi tavaksi kerätä vastauksia. Valmentajille annetun ohjeistuksen mukaan parhaassa mahdollisessa tapauksessa olisimme saaneet noin 90 vastausta itse kuntoutujilta. En odottanut kaikkien vastaavan, mutta odotin että vastausprosentti olisi samaa luokkaa kuin valmentajilla. Tässä tapauksessa vastauksia olisi kertynyt kuntoutujilta reilu 30, mutta sain ainoastaan kuusi vastausta. Työpajasta valmentajien kanssa ei niinkään saanut yleiskäsitystä valmentajien ajatuksista sillä osa valmentajista ei kommentoinut kaikkia asioita joista puhuimme. Työpaja osoittautui kuitenkin tehokkaaksi tavaksi kerätä uusia ideoita ja ominaisuuksia mobiiliapplikaatioon.

7 Pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa ja selvittää mahdollisia ominaisuuksia työkykyvalmentajien ja kuntoutujien uuteen mobiiliapplikaatioon. Toinen tavoite oli selvittää, palvelisivatko valmiiksi suunnittelemamme ominaisuudet mobiiliapplikaation tarkoitusta. Valmentajien osalta saimme kyselystä tuloksia liittyen molempiin tavoitteisiin. Saimme valmentajilta uusia ideoita mobiiliapplikaatiota varten ja dataa valmentajien mielipiteistä liittyen etukäteen suunnittelemistamme ominaisuuksista. Tulokset hieman poikkesivat odotetusta, sillä kaikki suunnittelemamme ominaisuudet eivät synnyttäneet yksimielisiä vastauksia. Kuntoutujien kyselystä saimme dataa lähinnä valmiiksi suunnittelemistamme ominaisuuksista ja siitä tulisivatko ne käyttöön.

Valmentajilta tiedonkeruu onnistui hyvin ja tavoitteisiin mielestäni päästiin. Kyselyn vastausmäärä ei ollut aivan sitä mitä kuvittelin, mutta työpaja valmentajien kanssa paikkasi tätä erittäin hyvin. Avoin keskustelu osoittautui erittäin hyväksi keinoksi kerätä dataa, varsinkin uusien ominaisuuksien keksimisessä.

Kuntoutujien kyselyn toteuttaisin eri tavalla. Opinnäytetyön alkuvaiheessa keskustelimme siitä, mikä olisi paras tapa kerätä vastauksia kuntoutujilta. Tulimme siihen tulokseen, että varmimmin vastauksia saa siten, että valmentajat haastattelevat kuntoutujia. Tämä tapa kuitenkin nojasi hieman liikaa valmentajiin ja heidän aikatauluunsa. Tämä näkyi alhaisena vastausmääränä. Valmentajien haastattellessa kuntoutujia, on myös mahdollista, että kuntoutujat eivät maininneet kaikkia prosessin epäkohtia kasvotusten. Tämän ongelman voisi korjata esimerkiksi anonyymillä kyselyllä, joka lähetetään suoraan kuntoutujille. Tällä hetkellä ammatillisessa kuntoutuksessa ja muissa valmennuksissa on Tyky (Luku 4.2) järjestelmässä yli tuhat kuntoutujaa tai valmennettavaa. Tällaiselle massalle lähetettyyn kyselyyn todennäköisesti vastauksia saisi enemmän kuin kuusi kappaletta.

Todennäköisesti ennen itse applikaation toteutusta tai edes prototyypin luomista, täytyy kerätä kuntoutujilta lisää vastauksia juurikin esimerkiksi anonyymien kyselyn muodossa.

Kuntoutujien kyselyn pieni vastausmäärä luonnollisesti vaikuttaa myös tulosten luotettavuuteen. Kuudella eri vastauksella päteviä johtopäätöksiä voisi mielestäni tehdä, jos kaikki vastaukset ovat yksimielisiä. Jos kuudessa eri vastauksessa on hajontaa, siitä ei voi tehdä kovin hyviä päätelmiä kaikkien kuntoutujien osalta.

Tutkimuksen tuloksia pystymme hyödyntämään mobiiliapplikaation suunnittelussa ja prototyyppien luomisessa. Tätä tutkimusta myöskin seuraa hyvin todennäköisesti

käytettävyystutkimus, heti kun siihen sopiva prototyyppi valmistuu.

Käytettävyystutkimuksella on tarkoitus tutkia applikaation käytettävyyttä (Luku 2.4)

Lähteet

Anni Korhosen blogivideo + blogikirjoitus. 2020

Katsottavissa: <https://youtu.be/IJQiUR8o93U>

Luettavissa: <https://blog.barona.fi/mika-ammattillinen-kuntoutus> Katsottu: 30.9.2020, Luettu: 30.9.2020

Eläketurvakeskus. Työeläke-etuudet. 2020

Luettavissa: <https://www.etk.fi/suomen-elakejarjestelma/elaketurva/tyoelake-etuudet/>, Luettu: 20.10.2020

Eläketurvakeskus. Työeläkkeen saajat. 2020

Luettavissa: <https://www.etk.fi/tutkimus-tilastot-ja-ennusteet/tilastot/tyoelakkeensaajat/> Luettu: 11.11.2020

Fysio Ilona. Porukoille. 2020

Luettavissa: <https://silmuja.fi/porukoille/>, Luettu: 14.10.2020

Janne Määtän opinnäytetyö (Verkkopohjaisen palvelun käytettävyys, 2016)

Luettavissa: <https://core.ac.uk/download/pdf/38141018.pdf> Luettu: 27.10.2020

Käyttäjäkaavio (Kuva 3, Timo Larjo, 2018)

Pirjo Pimiä kehitystehtävä (Psykofyysinen fysioterapia pähkinänkuoressa)

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/102200/Pimia_Pirjo.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Luettu: 14.10.2020

Telan nettisivut. Työkyky. 2020

Luettavissa: <https://www.tela.fi/tyokyky>, Luettu: 29.9.2020

Telan nettisivut. Työeläkekuntoutus. 2020

Luettavissa: <https://www.tela.fi/tyoelakekuntoutus>, Luettu: 1.10.2020

Telan nettisivut. Työeläkemaksun määräytyminen. 2020

Luettavissa: https://www.tela.fi/tyoelakemaksun_maaraytyminen, Luettu: 20.10.2020

Terhi Tuomisen opinnäytetyö (Käytettävyys ja käyttöliittymäsuunnittelu mobiililaitteelle, 2010)

Luettavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14023/Tuominen_Terhi.pdf?sequence=2 Luettu: 26.10.2020

Tietosuoja. GDPR. 2020

Luettavissa: <https://tietosuoja.fi/gdpr> Luettu: 23.10.2020

Työeläke. Työnantajan velvollisuudet. 2020

Luettavissa: <https://www.tyoelake.fi/tyonantajan-velvollisuudet/tyonantaja-tilittaa-maksut/>, Luettu: 20.10.2020

Työterveyslaitos. Työkykytalo. 2020

Luettavissa: <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/tyokykytalo/> Luettu: 29.9.2020

Liitteet

Liite 1. Surveypal kyselylomake työkykyvalmentajille.

Mobiilisovelluksen käyttökartoitus kysely valmentajille

Olemme suunnittelemassa uutta mobiilisovellusta valmentajien ja valmennettavien/kuntoutujien apuvälineeksi. Ennen kuin aloitamme itse sovelluksen toteuttamisen, haluamme kyselyn avulla kartoittaa millaiset ominaisuudet voisivat olla hyödyllisiä.

Tässä kyselyssä voit kertoa valmentajana ajatuksistasi!

Oletko kuullut, että suunnitteilla olisi uusi mobiilisovellus valmentajille ja kuntoutujille/valmennettaville?

- Kyllä
 En

Jos vastasit edelliseen kyllä, niin mitä ajatuksia se herätti?

Millaiset ominaisuudet tekisivät mielestäsi sovelluksesta hyvän?

Auttaisiko sovellus työskentelyäsi, mikäli siinä olisi oikeat ominaisuudet?

- Ehdottomasti!
 En usko
 En osaa sanoa

Mikäli sovelluksella voisi varata/perua valmentajan itse määrittämiä tapaamisaikoja kuntoutujien/valmennettavien kanssa, käyttäisitkö tällaista ominaisuutta?

- Aivan varmasti
 En usko että käyttäisin
 Ehkä silloin tällöin
 En osaa sanoa

Kokisitko hyödylliseksi, että sovelluksesta pystyisi muokkaamaan esimerkiksi henkilön tietoja tai Tykyssä näkyvää aikajanaa?

- Kuulostaa hyödylliseltä!
- En usko että käyttäisin tähän sovellusta
- En osaa sanoa

Jos saisit valita mitä tahansa tykyssä olevaa tietoa näkyville tai muokattavaksi sovellukseen, mikä tieto se olisi?

Jos vain taivas olisi rajana mobiilisovelluksen kehitykselle, millaisia ominaisuuksia siinä olisi?

Mikäli sovelluksella tekemäsi varaus näkyisi jotenkin Tykyssä, tekisikö se ominaisuudesta paremman?

- Ehdottomasti
- Tällä ei ole minulle merkitystä
- En osaa sanoa

Jos sovelluksesta löytyisi Baronan tuottamaa videosisältöä liittyen kuntoutumiseen, työnhakuun yms, auttaisiko tämä valmennusta?

- Ehdottomasti!
- En usko tämän tuovan lisäarvoa
- En osaa sanoa

Mikäli sovellukseen voisi tuottaa vapaasti videosisältöä kaikkien valmentajien ja kuntoutujien/valmennettavien nähtäväksi, käyttäisitkö tätä hyödyksi?

- Kyllä, aina kun se sopii valmennusprosessiin
- En usko että hyödyntäisin videoita
- En osaa sanoa

Liite 2. Surveypal kyselylomake kuntoutujille.

1. Mikäli kuntoutus/valmennus prosessissa apunasi olisi mobiilisovellus, millaisia ominaisuuksia toivoisit sovellukseen?

2. Tuntuuko sinusta siltä, että saat tarpeeksi tietoa kuntoutus tai valmennus prosessin kulusta?

3. Koetko että sinusta on tällä hetkellä helppoa sopia tapaaminen valmentajan kanssa?

4. Mikäli voisit seurata kuntoutus tai valmennus prosessiasi mobiilisovelluksesta, tekisitkö niin?

5. Millä tavoin tällä hetkellä sovit tapaamiset valmentajan kanssa?

6. Mikäli voisit varata ja perua tapaamisaikoja valmentajan kanssa mobiilisovelluksen kautta, hyödyntäisitkö tätä?

7. Kokisitko hyödylliseksi, jos sovellus lähettäisi sinulle muistutuksen ennen varaamaasi tapaamista?

8. Voisiko muistutuksessa olla muuta sisältöä kuin varauksen aika ja paikka?

9. Olisiko hyödyllistä, mikäli sovelluksesta näkisi ajankohtaisesti kuka on valmentajasi ja hänen yhteystietonsa?

10. Mikäli mobiilisovelluksesta löytyisi esimerkiksi videoita, joista saat apua kuntoutus tai valmennusprosessiin, katsoisitko näitä?